

Gif

Wat is het probleem?

In de landbouw zijn emissies van bestrijdingsmiddelen en meststoffen een belangrijke bron van verontreiniging. Ze komen voornamelijk via de atmosfeer en uit- en afspoeling in het oppervlaktewater terecht. De emissies belemmeren op veel plaatsen het bereiken van de doelstellingen van de waterkwaliteit aanzienlijk. Grasland is het meest voorkomende agrarisch grondgebruik, onmiddellijk gevolgd door glastuinbouw, fruit- en maïsteelt. De fruitteelt is verantwoordelijk voor de grootste emissie van bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater, terwijl meststoffen het water met fosfor en stikstof vervuilen. Hoewel meststoffen op zichzelf niet schadelijk zijn, kan een teveel leiden tot overmatige groei van algen en kroos. Dat heeft een lage biodiversiteit tot gevolg: andere planten kunnen er niet meer groeien en vissen sterven door gebrek aan zuurstof. Overschrijding van de maximaal toelaatbare concentratie bestrijdingsmiddelen, hoe kort ook, heeft onmiddellijk een giftig effect op het waterleven. Het is dus van het grootste belang te voorkomen dat deze stoffen in het water terechtkomen. Een ander probleem is de stroming van het verontreinigde water; dat levert gevaar op voor lager gelegen wateren. De kosten voor drinkwaterbereiding, ten slotte, worden steeds hoger, aangezien het grond- en oppervlaktewater met dure zuiveringstechnieken moet worden gezuiverd.

• Injecteren
van mest in
de bodem

Oplossingen

Sinds 1 maart 2000 is het Lozingenbesluit open teelt en veehouderij van kracht. De maatregelen in dit besluit richten zich op de vermindering van emissies naar oppervlaktewater van bestrijdingsmiddelen en meststoffen. Het besluit stelt eisen aan lozingen vanaf het erf en de bedrijfsgebouwen en aan agrarische activiteiten op het land. Zo moet de agrariër bij het bespuiten en bemesten van de percelen een teeltvrije zone in acht nemen, een minimale spuithoogte hanteren en geldt een spuitverbod bij te hoge windsnelheid. Taluds mogen niet worden bespoten of bemest. In teeltvrije zones mag dat alleen pleksgewijs gebeuren en uitsluitend driftarm.

VERBORGEN
VUILING

Mest

Mest

Voor de fruitteelt geldt een teeltvrije zone van zes meter. Plaatst de teler windsingels als coniferen of hagen van elzen langs de watergangen, dan mag de zone kleiner zijn. De bedoeling van deze maatregelen is te voorkomen dat bestrijdingsmiddelen in het water terechtkomen. Hoewel uit metingen blijkt dat hiermee al een stap in de goede richting is gezet, is het voor het bereiken van ecologisch gezond water nog niet voldoende. De waterschappen zien erop toe dat ondernemers hun erf schoonhouden, voedermiddelen afdekken, perssap opvangen in een aparte put of mestkelder of zelfs soms het erf herinrichten. Een veegmachine of schuifbord kan uitkomst bieden, evenals het voorkomen van morsen. Akkerbouwers wordt geadviseerd een was- en spoelplaats aan te leggen voor het reinigen van tractoren, machines en werktuigen. Om de waterkwaliteit zo goed mogelijk te waarborgen, moet worden voorkomen dat mest en bestrijdingsmiddelen uitspoelen. De waterschappen werken in het gebied samen met land- en tuinbouworganisaties en de Stichting Landbouw en Milieu (LaMi) aan verschillende projecten. Het doel is het extensieve gebruik van perceelranden langs sloten en beken te stimuleren. De waterschappen stimuleren de initiatieven in de fruitteelt om het gebruik van bestrijdingsmiddelen nog verder terug te dringen. Door de mestgift te optimaliseren, kunnen emissies uit meststoffen verder worden teruggedrongen. Dat leidt tot vermindering van mineraalverliezen via uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater. Deskundige bemestingsplannen zijn daarvoor een goed hulpmiddel. Ook kunnen aanpassing van de inrichting en beheer en onderhoud van sloten – regelmatig baggeren – een belangrijke bijdrage leveren aan ecologisch gezond water.

• Celkalk: alternatief
voor bestrijdingsmiddelen
in de fruitteelt

Emissiebeperking in de glastuinbouw

De afspraken die de tuinders samen met de overheid hebben gemaakt om de belasting van de glastuinbouw op het milieu te verminderen, staan in het convenant Glas-tuinbouw en Milieu uit 1997. Hierin worden ook doelen beschreven. Een voorbeeld is de verminderde uitstoot van gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en kooldioxide. Tuinders hebben zich verplicht de doelen binnen een vastgestelde tijd te halen. In februari 2002 werd het Lozingenbesluit glastuinbouw van kracht. De komende tijd zal blijken of deze maatregelen hebben geleid tot een verbeterde waterkwaliteit.

Kansen

Het Reconstructieplan Gelderse Vallei biedt goede perspectieven voor een betere waterkwaliteit. Een hoger waterpeil in het gebied is een andere kans. Hierdoor kunnen fosfaten uit verzadigde bodems sneller en op natuurlijker wijze uitspoelen. Verder bieden de initiatieven van landbouworganisaties mogelijkheden. In goed overleg zullen ook die leiden tot een betere kwaliteit van het water.

VERDER LEZEN

- **Lozingenbesluit open teelt en veehouderij**
Staatsblad 2000, 43 (www.minlnv.nl)
- **Lozingenbesluit glastuinbouw**
Staatsblad 2002, 109 (www.minlnv.nl, zoek op staatsblad 2002 109)
- **Sectorspecifieke folders Lozingenbesluit**,
Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000
- **Reconstructieplan Gelderse Vallei/Utrecht-oost**
(www.svgv.nl)
- **Stichting Landbouw en Milieu**
(www.lami.nl)

In de landbouw zijn emissies van bestrijdingsmiddelen en meststoffen een belangrijke bron van verontreiniging. Ze komen voornamelijk via de atmosfeer en uit- en afspoeling in het oppervlaktewater terecht. Door deze emissies worden op veel plaatsen de doelstellingen van de waterkwaliteit aanzienlijk overschreden.

